Stockholm, 3 november 2025

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se (kopia)

Remiss av betänkandet Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel (SOU 2025:87) (Dnr Ju2025/01606)

Transparency International Sverige (TI Sverige) har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på betänkandet Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel (SOU 2025:87).

TI Sverige har under många år pekat på behoven av en moderniserad straffrättslagstiftning på korruptionsområdet, både vad gäller brott begångna i Sverige och utomlands. 2022 konstaterade vi i rapporten "Exporting Corruption" att Sverige tappade i arbetet mot mutor i internationella affärsförbindelser. För mindre än ett år sedan fick Sverige allvarlig kritik från OECD angående brister i tillämpningen av konventionen på samma område. Nyligen konstaterade OECD i sin "Integrity Review of Sweden" också att Sverige ligger tydligt efter OECD-genomsnittet när det gäller hantering av intressekonflikter, lobbyverksamhet, svängdörrsproblematik och politisk finansiering.

Vi välkomnar den modernisering som föreslås och det samlade grepp som tagits av utredningen kring att få en sammanhållen och stärkt straffrättslig lagstiftning mot korruption. Vi tillstyrker utredningens förslag och föreslår samtidigt ett antal förtydliganden och kompletteringar enligt nedan. **Vi föreslår i tillägg till utredningens förslag att**

- det nya brottet oaktsam finansiering av korruptionsbrott även ska gälla för offentlig verksamhet, dvs. när en myndighet, region eller kommun, överlämnar medel under sådana omständigheter att det finns en betydande risk att de används för mutor.

Problembilden

Den problembild som beskrivs i betänkandet är en bra utgångspunkt för att skapa förståelse för behovet av en förändrad lagstiftning. Man säger bl.a. att korruptionens skadeverkningar är stora, både nationellt och internationellt. Utredningen beskriver där både direkta och indirekta konsekvenser, såsom hot mot rättsstaten och det demokratiska systemet men också snedvriden konkurrens och hämmande effekt på handel och ekonomisk tillväxt. Givet nuvarande geopolitiska läge är det av stor vikt att arbetet mot korruption utvecklas, och att Sverige lyfter sin förmåga att både genom lagstiftning och andra åtgärder förebygga korruption. Där är det fortsatta arbetet med genomförandet av Handlingsplanen mot korruption och otillåten påverkan centralt vilket detta betänkande utgör en del av.

Det är av stor vikt att regeringen går fram med en proposition i enlighet med föreslagna förändringar så att ny lag kan träda kraft senast i januari 2027.

En modern och ändamålsenlig korruptionslagstiftning

Vi instämmer i förslaget att korruptionsbrotten samlas i en ny lag som benämns ”lag om straff för vissa korruptionsbrott”. Det innebär också att uttrycket ”korruption” införs i svenska straffrättslig lagstiftning – något som vi länge påpekat och där Sverige har legat efter jämfört med andra länder och internationella överenskommelser som t.ex. FN:s konvention mot korruption. Genom den nya lagen samlas de centrala straffrättsliga bestämmelserna mot korruption och förtydligar sambandet mellan dem på ett överskådligt sätt.

Straffansvaret för mutbrott

Vi instämmer i utredningens förslag. Vi välkomnar resonemanget att det mest ändamålsenliga sättet att tydliggöra vilka fall av mutbrott som ska anses mer eller mindre allvarliga är att förtydliga vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om brottet är att anse som ringa eller grovt. Vi anser också att förslaget att förmånen ska tas emot, godtas eller begäras respektive lämnas, utlovas eller erbjudas *i anknytning till* utövandet av personens ställning är en balanserad förändring av mutbrottsbestämmelsen och det tidigare s.k. tjänstesambandet.

Vi tillstyrker också att straffskalan för mutbrott av normalgraden höjs till fängelse i högst tre år och för grovt brott till fängelse i minst två år och högst sex år. Det skapar större tydlighet kring brottets allvar. Vi ser det som särskilt viktigt att åtalsprövningsregeln tas bort och att ett ringa mutbrott införs med en egen straffskala om böter eller fängelse i högst sex månader. Att brott som begås vid myndighetsutövning eller offentlig upphandling bör aldrig kunna bedömas som ringa är också en tydlig signal kring vikten av en väl fungerande offentlig verksamhet och skyddet av offentliga resurser.

Straffbara området för trolöshet mot huvudman

Vi har inga synpunkter på att det straffbara området för trolöshet mot huvudman inte ändras så länge som den nya bestämmelsen missbruk av offentlig ställning införs. Se mer nedan.

Straffansvaret för handel med inflytande

Vi instämmer i bedömningen att det som främst har betydelse för gränsdragningen mellan det *straffbara området och legitimt påverkansarbete* är i vilket syfte och på vilket sätt inflytandet utövas. Att, i likhet med regleringen i artikel 18 i FN:s konvention mot korruption och i artikel 12 i Europarådets straffrättsliga konvention samt pågående förhandling om ett nytt EU-direktiv om bekämpning av korruption, införa ett krav på att den påverkan som utövas ska vara otillbörlig är ett bra förtydligande. Vi välkomnar att straffbestämmelsens tillämpningsområde inte längre begränsas till myndighetsutövning och offentlig upphandling. I likhet med utredaren anser vi att det finns skäl att se allvarligt på otillbörlig påverkan i all offentlig verksamhet och i det politiska beslutsfattandet. Vi tillstyrker därför att bestämmelsens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta all otillbörlig påverkan på beslut eller åtgärd som fattas eller vidtas vid utövandet av offentlig tjänst eller offentligt uppdrag.

Ett nytt straffansvar för oaktsam finansiering av korruptionsbrott

Förslaget till ett nytt straffansvar för oaktsam finansiering av korruptionsbrott är en central del av moderniseringen av lagstiftningen på korruptionsområdet. Som vi tidigare flera gånger påpekat, och som också uttrycktes i 2024 års granskning av OECD:s arbetsgrupp mot korruption av Sveriges efterlevnad av OECD:s konvention om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser, ser vi allvarligt på bristen på lagföring av internationella korruptionsbrott.

Vi stödjer därför att straffbestämmelsen om vårdslös finansiering av mutbrott ska ersättas av brottet *oaktsam finansiering av korruptionsbrott*.

Ansvar ska således träffa den som i näringsverksamhet tillhandahåller pengar eller andra tillgångar åt någon som företräder näringsidkaren och har skälig anledning att anta att tillgångarna, helt eller delvis, används eller kommer att användas för att begå mutbrott, grovt mutbrott, handel med inflytande eller grov handel med inflytande. Vi bedömer att denna nya reglering till stor del åtgärdar, i vart fall lagstiftningsmässigt, de brister som OECD pekat på under snart 13 år.

Den nya bestämmelsen riktar in sig på näringsidkare, men vi ser samtidigt ett behov av en **motsvarande reglering för offentlig verksamhet**, d.v.s. när en myndighet, region eller kommun, överlämnar medel under sådana omständigheter att det finns en betydande risk att de används för mutor. Det borde i första hand ta sikte på internationella transaktioner, men skulle även kunna vara tillämplig på transaktioner inom Sverige, i den mån det inte faller inom ramen för mutbrott. Det handlar om att skapa incitament, inte bara för företag, utan även för offentlig verksamhet att vidta sådana förebyggande åtgärder som minskar risken för att mutbrott begås eller för att den offentliga organisationen oavsiktligt bidrar till att mutor betalas.

Ett utvidgat ansvar för missbruk av det offentliga uppdraget

Behov av ett utvidgat ansvar för missbruk av offentlig ställning

Vi instämmer i bedömningen att det finns ett behov av att stärka ansvaret för missbruk och otillbörligt utnyttjande av allmänna medel, bland annat i samband med offentlig upphandling. Vi instämmer också i att, i de fall då enskilda tjänstemän eller förtroendevalda utnyttjar sin ställning genom att uppsåtligen åsidosätta lag eller författning för att gynna sig själv eller för att gynna eller missgynna någon annan, det då är fråga om ett straffvärt handlande som bör omfattas av straffansvar. Det kan också, liksom utredaren konstaterar, ifrågasättas om det svenska straffansvaret för tjänstefel, som är begränsat till åtgärder vid myndighetsutövning och som undantar vissa förtroendevalda, fullt ut lever upp till Sveriges internationella åtaganden.

Vi tillstyrker därför att straffansvaret utvidgas så att det träffar olika former av missbruk av det offentliga uppdraget. Vi ser att flera händelser i närtid hade kunnat lagföras inom ramen för ett sådant utvidgat straffansvar, där åtal inte väcktes eller inte ledde till fällande dom, vilket pekar på det faktiska behovet. Den föreslagna straffbestämmelsen *missbruk av offentlig ställning* är också väl i linje med artikel 19 om missbruk av tjänsteställning (abuse of functions) i FN:s konvention mot korruption. Straffansvaret ska träffa den som vid utövandet av offentlig tjänst eller offentligt uppdrag uppsåtligen vidtar eller underlåter att vidta en åtgärd i strid med lag eller annan författning. Att straffskalan utformas i överensstämmelse med straffskalan för mutbrott är logiskt och i linje med övriga korruptionsbrott. Det är också viktigt att den nya bestämmelsen också blir en del av den föreslagna nya lagen om straff för vissa korruptionsbrott.

Tjänstefel

Vi instämmer i utredarens förslag vad gäller tjänstefel under förutsättning att det föreslagna nya brottet *missbruk av offentlig ställning* införs.

Ossian Ekdahl
Ordförande